

Jana

Država: Slovenija

Doseg: 97.000

Stran: 34

Površina: 1.399 cm²

02.04.2019

Torek

1 / 3

SIMON ŠERBINEK, IGRALEC IN GLEDALIŠKI LEKTOR

POMAGATI IZ OBČEGA DOBREGA JE UTOPIJA

Simon igra v predstavi Zabava za Borisa.

Igralec in gledališki lektor Simon Šerbinek iz Miklavža na Dravskem polju je v mladosti preživel nesrečo z vlakom in ostal brez nog. Ker nastopa le občasno, se vsaki vlogi posveti z vsem sreem.

BESEDILO: SMILJA ŠTRAVS // FOTOGRAFIJE: ALEKSANDRA SAŠA PRELESNIK, NADA ŽGANK

Šele leta 2012 se mu je ponudila prva zanj primerna igralska priložnost, potem pa so vloge začele počasi prihajati. Pred dnevi je suvereno nastopil v naslovni vlogi pohabljenega brezdomca v predstavi Zabava za Borisa Prešernovega gledališča Kranj. Vanj se je vrnil po 23 letih; januarja 1996, še pred nesrečo, je namreč na kranjskem odru zaigral v diplomski predstavi Vrtljak. In takšno je tudi njegovo in naše življenje, vrtljak poti in stranpoti, začarani krog, iz katerega nas vlečejo malenkosti.

Na oder Prešernovega gledališča prihajate kot gost v vlogi invalidnega brezdomca Borisa v slovenski krstni uprizoritvi dela Zabava za Borisa. Kaj vas je najbolj pritegnilo, da ste sprejeli to vlogo?

Ob prebiranju teksta Thomasa Bernharda sem začutil, da je kritika družbe, o kateri govori, zelo aktualna. Vsako predstavo vzamem kot izziv in glede na to, da sem gibalno omejen, je bila Zabava za Borisa zame primerna. Ker igram samo priložnostno, se vlogi posvetim z vsem srcem.

V gledališkem listu je zapisano, da predstava govori o dvoličnosti dobrotelčnosti. Ste tudi vi v življenju kdaj naleteli na 'dobre ljudi'?

Tudi sam včasih organiziram dobrotelne prireditve, na Štajerskem sodelujem z Društvom paraplegikov Podravja, večkrat smo

naredili kakšne akcije košarke na vozičkih, kjer smo zbirali športne vozičke. Ne morem reči, da bi se v tem pogledu čutil izkoriščanega. Vem pa, da nekdo, ki pomaga, pričakuje nekaj v povračilo, na primer s promocijo v medijih, olajšavo pri dohodnini ... Pri altruizmu je vedno prisotna obojestranska korist. Če nekomu pomagamo, razmišljamo, da se nam bo to povrnilo. Smisel bi bil pomagati iz občega dobrega, ampak to je utopija. V tej predstavi pa je prikazano, kako se družbene elite srečujejo in s tem, ko darujejo, promovirajo same sebe.

Luna Šribar, sodelavka revije Kralji ulice, mi je dejala, da so brezdomci večinoma ljudje, ki v življenju niso imeli enakih možnosti, ker preprosto prihajajo iz, danes bi rekli, disfunkcionalnih družin.

Pred leti sem sam predaval o pozitivnem mišljenju, o tem, kako se po nekem tragičnem dogodku rehabilitiraš, zlasti ljudem s težavami v duševnem zdravju. Opazil sem, da je večina teh ljudi imela neko travmatično preteklost, travmatično otroštvo in da je to večini pustilo velike posledice. Zdrava družina kot osnovna celica družbe danes znova izginja, saj imamo vse premalo časa za svoje najbližje. Ko se enkrat na primer soočiš z bližino smrti, z neko skrajno življenjsko izkušnjo, pa to ves čas nosiš s sabo, začneš ceniti življenje, ceniš vsak trenutek, da si ostal živ. Večina ljudi nikakor ne more iz tega začara-

nega kroga stiske. Ta predavanja sem potem opustil, ker se mi je zdelo, da se razdajam, da se preveč odpiram, v resnici pa tem ljudem ne morem dati ničesar konkretnega. Ugotovil sem, da lahko več dam na individualni ravni, da grem s človekom, ki je v stiski, na kavo, da se z njim pogovarjam ...

Že kot srednješolec ste se srečali z igralskim poklicem, veliko odmevnost ste doživeli s predstavo v francoščini Ženitni oglas. Kako se danes, ko ste že vrsto let poročeni, spominjate te predstave?

Takrat, sredi devetdesetih, smo kot študentje nastopali z velikim entuziazmom in marsičesa nisimo ozavestili. Ko se danes na odru srečam z neko življenjsko izkušnjo, vidim, kako sem marsikdaj na akademiji taval v temi in bil izgubljen. To spoznaš šele z zrelostjo, z družino, ko imaš sam otroke in vidiš, kakšno odgovornost moraš prevzeti; s tem pa dobiš tudi nove občutke, nove emocije, kar lahko potem s pridom uporabiš v gledališču. Z življenjsko kilometrino te mladostni zanos ne ponese več v neki nekontroliran ekshibicionizem na odru.

V mladosti ste izgubili obe nogi. Toda zdi se, da vam to ne pomeni prav velike ovire. Kako ste se naučili živeti s protezami?

Lažje je, če si mlad. Poškodbe se seveda med seboj razlikujejo, paraplegiki sploh ne morejo hoditi, medtem ko amputiranci lahko hodijo,

nekateri shodijo, nekateri ne. Če si sladkorni bolnik, se ti rane težje celijo. Jaz sem bil mlad, zdrav in vedno rečem, mladost je norost, čez jarek skače, kjer je most, ampak to sem spoznal šele po nesreči. Moja rehabilitacija je trajala dve leti, potem sem spoznal svojo bodočo ženo in začel novo življenje. V sami situaciji, ko se ti nekaj tragičnega zgodi, pa ne veš, ne kako ne kaj, nič ti ni jasno. Na novo začneš spoznavati higieno, hojo, kot bi bil star štiri leta, učiš se osnovnih spretnosti, in to traja. Ljudje smo si seveda različni in vsakič, ko se podamo v nekaj novega, je to stres. Ko sem iz Miklavža na Dravskem polju, kjer živim, šel v Kranj igrat Borisa, sem imel cmok v grlu, češ kako se bom tukaj znašel, mi bodo stvari dostopne, bo kopalnica primerna zame, bom lahko blizu prespal, se bom lahko zapeljal z vozičkom, ali bom moral hoditi po rokah v sobi, kjer bom bival ... Vedno znova se moram soočiti s takšnimi vsakdanjimi izzivi. S predstavo Mahmud, ki smo jo igrali na Ptuju, smo na primer gostovali v Jordaniji in Libanonu. Ta strah vedno lažje premagujem oziroma me celo žene naprej.

Ko ste spoznali svojo ženo, ste že bili brez nog. Kako je na vajino zvezo gledala okolica? Kako je vaša žena doživljala to dejstvo?

Okolica je vedno malce skeptična. Vsak bi si seveda želel zeta, ki bi lahko še kaj postoril pri hiši, kdaj kaj dvignil in kaj nesel. Obstajajo čisto praktični razlogi, da imaš ob sebi nekoga, ki je fizično usposobljen. Moja bodoča žena me je sprejela z veliko energijo, ki sem jo nosil v sebi. Takrat nisem uporabljal invalidskega vozička in sem mislil, da ga sploh ne bom. Potem pa sem tri leta po začetku najine zveze zaradi preobremenjenosti tkiva ob stiku s protezami dobil rano in sem moral spet na operacijo. Videl sem, da bom moral živeti s kombinacijo invalidskega vozička, protez in bergel. To je bil za ženo šok, ki ga je morala sprejeti. Tu in tam me je morala zunaj na ulici videti brez protez, ko so me tudi drugi ljudje začeli opazovati. To je neka anomalija, človek, ki ga vidiš, ni naraven, in da se tega navadiš, traja nekaj časa.

Tokrat prvič neposredno na odru sodelujete z igralci Prešernovega gledališča. Kako ste se ujeli z njimi?

Tudi oni so se morali navaditi na mojo podobo, dotlej so me poznali le na protezah, nihče me nikoli ni videl brez njih. Sicer hodim na kopalnice, ne sramujem se svoje invalidnosti, vseeno pa smo se morali navaditi drug na drugega. Pri tem so bili zelo odprti in ni bilo zadreg.

Imate dve diplomi, ste tudi profesor slovenščine in glede na to, da imate doma tri otro-

Simon pravi: »Več lahko dam, ko grem s človekom, ki je v stiski, na kavo.«

ke, ste bržčas na tekočem s kurikulumom.

Kaj bi lahko v šoli organizirali bolje?

Pri kurikulumu si seveda zelo omejen, moráš odpredavati določene stvari. Moja žena je učiteljica v osnovni šoli in vem, koliko je danes papirologije in kako včasih, ko poskuša nekaj svojega predati otrokom, za to potrebuje še dodatno energijo in zagon. Problem našega šolstva je predvsem v tem, kar opisuje Vesna Vuk Godina, da v šoli ni treba, da je vse samo fino, stvari morajo biti pravilne. V šoli si moraš vzpostaviti svojo osebnost in se obnašati kritično do tega, kar sprejemaš. Sam ne bi toliko kritiziral vsbine določenih predavanj, ampak bolj odnos, ki ga imamo do učiteljev. Danes se starši preveč vtikajo v njihovo delo, mislijo, da več vedo, ker so nekaj malega prebrali na internetu, in jim rušijo avtoriteto. Starši se morajo z otrokom pogovoriti doma in mu povedati, da je morda tudi sam odgovoren za to, da je dobil slabo oceno, in da se krivice v življenju pač dogajajo. Prej ko bo otrok to spoznal, hitreje se bo naučil, da se mora v življenju znati prilagoditi, sprejemati kompromise.

Nekoč so ljudje tolažbo in pomoč iskali v religiji, danes imamo množico alternativnih tečajev, seminarjev, delavnic itd. Kaj po vaših izkušnjah človeku najbolj pomaga, ko je v stiski?

Najbolj mu pomagajo družina, najbližji ljudje, ki so ob njem. Star latinski pregovor pravi 'V nesreči spoznaš prijatelja'; to so ncke floskule, krilatice, ki pa zelo držijo. Da boš izplaval iz stiske, se moraš zanesti samo nase, da se boriš, tudi če rezultat ne pride takoj. Mene so na primer po nesreči ves čas spraševali, če si želim še igrati na odru, pa sem

vedno rekel, da ne čutim posebne potrebe, da bi moral zdaj na vsak način nastopati, da pa, če bo kdaj priložnost, le-te ne bom zavrnil, če bo primerna vloga. In tako se mi je po 16 letih, leta 2012, prvič ponudila ena takšnih priložnosti, in potem so vloge začele prihajati same. Treba je biti odprt, na silo ne gre.

Lažna solidarnost drugih, kot jo vidimo v predstavi, najbrž ni najboljša družbena usmeritev. Kako bi vi organizirali skrb za prizadete ljudi, če bi imeli v rokah moč odločanja?

Moramo vedeti, da je bil Thomas Bernhard zelo kritičen do svoje družbe, v Avstriji je bil zelo nezahvalen avtor. Kritiziral je malomeščanstvo in družbo, ki se naslaja ob nesreči drugih in živi v svoji narejeni vzvišenosti. Njegovi liki so pogosto iskali izhod v samomoru, kar je sicer kritiziral, po drugi strani pa se je spraševal, kaj ta eksces, da si človek vzame življenje, predstavlja za družbo. Zabava za Borisa govori o tej amputiranosti družbe, o tem, da čeprav so ljudje zdravi, so v svojih glavah omejeni, tisti, ki vidijo, pa so nesrečni. To je predstavljeno s črnim humorjem, ko se ljudje lahko vsaj tu in tam nasmehejo sami sebi. Si pa ne predstavljam, da bi lahko spremenil tok družbe, takšne, kot je. Bral sem Camusevo knjigo Uporni človek, v kateri skozi zgodovino opisuje revolucijo, upor. Kdorkoli je šel v revolucijo, je končal tragično, revolucija žre lastne otroke. Kdor se v njej izpostavi, mora biti pripravljen, da bo propadel. Živimo v začaranem krogu in izhod vidim samo v nekih malenkostih, ki si jih najdemo sami zase in pri tem delujemo etično in moralno. Vse drugo so bitke z mlino na veter, o katerih piše že Cervantes, in se ne končajo dobro. ■